

«Ми ходимо тут, як по землі Содома та Гоморри» / Православ'я.

 pravoslavie.ru/78807.html

«Ми ходимо тут, як по землі Содома та Гоморри»

Протоієрей Віталій Бабушин про Швецію та Шведську церкву

Аркадій Рябіченко

Частина 1. Протоієрей Віталій Бабушин про Православ'я у Швеції, Сергіївську парафію та місію в країні вікінгів

Богослужіння у польових умовах. Фото з архіву протоієрея Віталія Бабушина

– **Батько Віталій**, Ганна Новгородська, дочка шведського конунга Олофа Щётконунга, вийшла заміж за Ярослава Мудрого і наприкінці життя прийняла чернецтво. Княгиня уславлена Православною Церквою у лику святих. Чи правда, що святу Анну Новгородську шведські православні вважають своєю покровителькою?

– Анна Новгородська історично з повним правом може називатися покровителькою та молитовницею про долі Православ'я у Швеції. Напевно, не буде винятком і покровитель стокгольмської парафії преподобний Сергій Радонезький, разом із явленою у Швеції та Росії Стокгольмською іконою Божої Матері.

Про існування такої ікони знають деякі з наших православних братів у Швеції. Це ізвод Тихвінської ікони; Стокгольмська ікона чудово прийшла зі Швеції до Росії, а після більшовицького перевороту її сліди загубилися.

Протоієрей Віталій Бабушин. Фото автора

Наприкінці XVII століття російські торгові люди, які гостювали у Швеції, викупили ікону у протестантів. Про це розповідається в оповіді про Стокгольмську ікону Божої Матері, надрукованому в дореволюційному журналі «Відпочинок паломника». Святкування відбувається за традицією 26 листопада – у день урочистої зустрічі ікони у Тихвінському монастирі.

– Виходить, що ікона Божої Матері «Стокгольмська» – це список із Тихвінського образу?

– Так. Це звод «зело чудового листа». Торговим людям із Новгороду, які побачили ікону в одного зі шведів у Стокгольмі, вона настільки запала в душу, що вони вирішили викупити її у шведа-протестанта. Той довго не погоджувався, але не зміг встояти перед запропонованою великою грошовою сумою.

У нас у храмі, так само як у Преображенській парафії Константинопольського Патріархату, є список із цієї ікони. Наш список - сучасний, йому приблизно 15 років. Цю велику ікону у візантійському стилі написав один із благочестивих християн, наш парафіянин, який потім виїхав зі Швеції. Справжній образ Стокгольмської ікони Божої Матері був розміром із долоню.

Список Стокгольмської ікони Божої Матері. Сергіївська парафія. Фото автора

– Судячи з прикрас, розміщених у кіоті ікони, було зафіксовано якісь дива?

- Жодних особливих надприродних чудес я назвати поки що не можу. Благочестиві парафіяни на подяку Божій Матері за вирішення якихось важких життєвих ситуацій приносили дорогі для них речі. Це дорогоцінні предмети: обручки, хрестики; перебуваючи в кіоті ікони, вони свідчать про подяку людей Божої Матері за її допомогу.

– На шведському острові Готланд у підвалі ресторанчика є філія музею – фундамент збудованого у XIII столітті новгородськими купцями православного храму. Чи служите ви там панахиди?

– Це приватна територія, і тому є певні труднощі з відвідуванням цих місць, принаймні, нас ніхто не запрошував здійснювати там священнодійства.

Я думаю, що, можливо, в перспективі має бути якийсь діалог з представниками Шведської церкви про наші стародавні пам'ятки, які збереглися на Готланді як пам'ять російсько-шведських відносин.

Підсобне приміщення протестантської церкви, частину якого займає Сергіївська парафія. Ведеться збирання коштів на будівництво (придбання) повноцінної церковної будівлі. Фото автора

– Отче Віталію, але ж у 2005 році Російська Православна Церква ухвалила рішення про розрив відносин зі Шведською церквою у зв'язку із заснуванням у ній офіційного обряду благословення одностатевих пар...

– Цим розривом Російська Православна Церква поставила чіткий акцент на тому, що являє собою нинішня Шведська церква. Іншими словами, ми заявили шведам: «Поки ви ще зберігали якусь християнську ідентичність, ми могли мати з вами якісь точки дотику: обговорювати загальнохристиянські теми, дискутувати, брати участь у культурних та соціальних проектах. Але ви ввели в побут своєї церкви зовсім неприємні християнському способу життя речі – одностатеві шлюби, участь у гей-парадах. На наш погляд, Писання перестало для вас бути авторитетом; для вашої організації Бог вже не авторитет, оскільки можна вільно для своїх пристрастей спотворювати Його Божественне Одкровення. Все, що було християнським у вашій церкві, перестало бути таким.

Єпископи та священики Шведської церкви. Фото: Kyrkans Tidning
<http://www.kyrkanstidning.se/inrikes/nya-praster-och-diakoner-i-svenska-kyrkan>

Цей розрив ніби констатує той факт, що, як Церква, ми можемо мати справу лише з Церквою, якою, на наш погляд, Шведська церква вже не є.

Шведські протестанти вже розробляють ґендерну формулу Хрещення, в якій не буде імен Отця, Сина та Святого Духа

Винятковим випадком у наших відносинах є хіба святе Хрещення. Поки протестанти здійснюють його в ім'я Пресвятої Трійці: «В ім'я Отця і Сина і Святого Духа », ми можемо приймати їх до Православ'я через обряд миропомазання. Проте насправді протестанти самі вимагають під час переходу до Православ'я здійснити з них повний чин святого Хрещення за східним обрядом. Кажу це до того, що нещодавно чув про те, що шведські протестанти розробляють особливу гендерну формулу Хрещення, в якій не буде Божественних імен Отця, Сина і Святого Духа. Боюся, що після такого нововведення Хрещення шведів за їхнього переходу до Православ'я стане природною умовою.

Однак, якщо Шведська церква попросить нашої участі в якихось форумах, то, я думаю, було б неправильним не поділитися з ними своєю думкою.

- Як взагалі справи з духовним життям звичайних шведів? У передачі шведського телебачення «Зі Швеції на небо» журналістка з однаковим захопленням відвідувала католиків, мусульман та ідолопоклонників. Яке місце у житті сучасного шведа займає Шведська церква?

– Єдине, у чому по-справжньому активна Шведська церква – це соціальні проекти, оскільки релігійних проектів вона не має. Архімандрит Дорофей (Форснер), настоятель сербського монастиря у містечку Бредаред, – швед, із сім'ї шведського пастора. Ніхто, напевно, краще за нього не знає стану справ у сучасній Шведській церкві. Архімандрит Дорофей каже, що стан Шведської церкви перестав бути релігійним. 40–50 років тому консервативна частина пасторів і парафіян Шведської церкви ще зберігала традиційний для лютеранських громад та сімей спосіб життя. Нині ж бути віруючим шведському священикові (чи, швидше, «священиці») за так званого «присвячення» зовсім не обов'язково. Це підкреслює спрямованість їхньої організації від релігійного християнського служіння виключно до соціального інституту, який займається похованням та «богословською» інтерпретацією гендерних експериментів.

Сьогодні бути віруючим шведському священикові (або, швидше, “священиці”) за так званого “посвячення” зовсім не обов'язково

Крім збереження цвинтарів, іншим основним завданням Шведської церкви є видача свідоцтв про хрещення та шлюб, оскільки багато шведів за традицією, не мотивуючи ці вчинки релігійним почуттям, хрестять тут своїх дітей та укладають шлюби. Від тебе не потрібно віри в Бога, якихось релігійних зусиль, участі у богослужінні – все зводиться до укладання контрактів, членських внесків, якоїсь юридичної функції.

Шведські випускники на вантажівці. Фото: Sveriges Radio
<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=103&artikel=5882134>

Я одного разу був на службі в сусідньому протестантському храмі, у якого ми орендуємо приміщення. Це збіглося з закінченням навчального року, коли школярів, що веселяться, возять містом на вантажівках, і вони приходять до церкви під так зване благословення. Я прийшов з одним із наших парафіян подивитися, що таке благословення. Жінка-священик хвилин сорок говорила випускникам про те, скільки в неї було енергії, коли вона була молодою, і вона дуже заздрить їхній молодості, сексуальності та шкодує, що роки її минули. Вона не може грати у футбол, гратися, їздити під оглушувальну музику на вантажівках, як вони. Я все чекав, коли буде сказано бодай одне слово про Бога. Але таких слів не було, тому що розмова про Бога вважається в такому разі чимось незручним, що примушує думати, напружуватися, з Ким Вищим себе співвідносити. А навіщо молоді про це думати, якщо й так усе гаразд?

А інший священик, теж жінка, півтора-два роки тому в одному з міст Швеції перед початком сезону полювання на лося вирушила під час богослужіння у ризницю, одягла плюшеву голову лося і вийшла так проповідувати. Нечисленні парафіяни неабияк повеселилися і йшли з чудовим настроєм: ось це служба, нарешті в Шведській церкві знайшлося щось нове!

Sveriges Radio <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=93&artikel=5678453>

Журналістам жінка-священик сказала, що побачивши на вітрині мисливської крамниці цікавий сувенір у вигляді голови лося, подумала: «Це те, що треба. Це хоч трохи затримає та розважить людей у церкві». Завдання Шведської церкви, за словами її служниці, веселити людей, створювати їм гарний настрій. Чим? Головою лося. Це характеризує духовність чи її відсутність у шведському протестантизмі. Тому я погоджуюсь з отцем Дорофієм, який вважає, що сучасна Швеція – це постхристиянська країна.

Завдання Шведської церкви, за словами її служниці, веселити людей, створювати їм гарний настрій

– Невже у Шведській церкві взагалі не залишилося консерваторів?

– Про це я можу судити, звісно, лише на підставі контактів нашої парафії. Нам доводиться орендувати у протестантів помешкання для проведення святкових богослужінь. Як таких відносин із Шведською церквою ми не маємо. У приході в Лулео,

наприклад, ми минулого року організовували спільно з російсько-шведським культурним товариством і тим лютеранським приходом, у якого орендуємо приміщення, пасхальне свято, на яке прийшли і шведи, і шведські діти. Ми за одним столом розмовляли про Бога. Шведські діти, можливо, одного разу могли почути про Бога – з вуст наших православних парафіян чи священників.

Великоднє свято у Лулео, у якому взяли участь представники Шведської церкви. Фото з архіву протоієрея Віталія Бабушина

Одного разу шведський священник-чоловік сказав, що, коли ви будете служити в нашій будівлі, потрібно поставити спостерігача за вашою службою, і це буде жінка-священник. Він сказав це так провокаційно, а потім додав: "Вам, звичайно, буде, важко". У цьому пасторі, зважаючи на все, був якийсь консерватизм, оскільки жінки в Шведській церкві – явище недавнє. На мою поблажливу усмішку на його слова він відповів: "Тоді постараємося, щоб це був чоловік". Але все одно була жінка, що суті не змінює.

Я маю відчуття, що в очах шведських священників, особливо жінок, ми, православні клірики, виглядаємо кимось на кшталт шаманів. Обрядова сторона є й у них, але вони все одно дивляться на нас мало не як на язичників. Я не знаю чому, адже в Шведській християнській раді, крім нас, є ще інші православні – серби, румуни, греки, але до них чомусь шведи так не ставляться, як мені здається.

– Напевно, тому що шведи не мають історично сформованого страху перед румунами чи греками, а перед росіянами – є.

– При цьому ми, як і шведи, люди півночі, хоч і називаємо себе Східною Церквою. З нами у шведів набагато тісніші історичні зв'язки, ніж із тими ж сербами.

– Отче Віталію, чи обов'язково шведу вчити російську мову для того, щоб бути православною? Чи проводите ви богослужіння шведською?

– Потреба у богослужбовій шведській мові є у містечку Арбуга, де мешкає шведська православна громада, яку ми на їхнє прохання окормляємо. Богослужіння проводяться там і шведською, і церковнослов'янською. Шведи мають потяг до церковнослов'янської мови тоді, коли їм близькі наші російські святі. В Арбузі шведи на своїй приватній ділянці збудували храм – маленьку капели, капличку, на зразок храмів нашої північної архітектури. І вони вивчають церковнослов'янську мову, бо їм це подобається. А через богослужбову слов'янську мову вони вчать російську.

Православні шведи біля збудованої ними каплиці в Арбузі, льон Вестманланд. Фото з архіву протоієрея Віталія Бабушина

Вони прийняли православну віру в її російському одязі, якщо так можна сказати. Цим одягом вони дорожать, намагаються вивчити кожну ниточку, кожен стібок. Своїми руками намагаються щось вишивати.

– Чому ж тоді, як ви вважаєте, православне благочиння святої Анни Новгородської, організоване сербами для шведів у низці міст, використовує у богослужіннях лише шведську мову?

– Думаю, вся річ у тому, що більшість (якщо не сказати, що всі) парафіян там – шведи і священник також швед. Їхня потреба у слов'янських богослужбових мовах мінімальна або її там зовсім немає. У наших парафіях шведи спілкуються з російськомовною більшістю і тяжіють душею до Росії, її святинь. Були навіть випадки переїзду шведів на ПМП до Росії.

Серби поставили собі завдання створити Шведську Православну Церкву, яка у перспективі може отримати автономію від Сербського Патріархату. Але поки що вона вкрай нечисленна та непопулярна. Однак саме там затребувана шведська богослужбова мова. Тому архімандрит Дорофей (Форснер), про який я вже говорив, займається перекладом богослужбових книг із сербської та грецької на шведську мову. У нього це добре виходить: нещодавно у Белграді було видано повний православний молитвослов шведською мовою, де є ранкові та вечірні молитви, молитви до Святого Причастя, канони. Цей молитвослів швидко розійшовся у нас у Сергіївській парафії, здебільшого його придбали жінки, у яких чоловіки – шведи. Для того, щоб познайомити їх із Православ'ям, потрібно хоча б спробувати читати їм удома молитви шведською.

Сербський монастир у містечку Бредаред, де служить архімандрит Дорофей. Фото: crkva.se: <http://www.crkva.se/kloster.htm>

У нас немає потреби служити шведською, так само як, наприклад, немає такої потреби у стокгольмських православних сербів та румунів. До них на служби ходять виключно румуномовні та сербомовні парафіяни, у нас у храмі з'являються лише російськомовні. Фактично з числа прихожан, які беруть участь у богослужіннях, зовсім немає шведів, за винятком двох-трьох осіб, які часто ходять на служби і знають російську мову або, принаймні, знають і розуміють богослужіння без перекладу.

Ми цінуємо церковнослов'янську мову, – казав мені парафіянин-швед. – Богослужіння на ньому відчуваєш набагато глибше

Один із таких шведів мені, до речі, якось казав: «Навіть не намагайтеся служити шведською. Це коряво звучатиме». І справа зовсім не у вимові. «Найголовніше, – сказав він, – це те, що ми цінуємо слов'янську мову. Богослужіння шведською не виражає того сенсу, який виражає церковнослов'янську мову, і хоча я не дуже добре її розумію, але відчуваю всією душею і розумію богослужіння набагато глибше, ніж можуть висловити шведські слова».

Священик Віталій Бабушин. Фото автора

Як бачите, сам носій шведської говорить про недосконалість цієї мови як богослужбової. Крім того, у сучасних шведських редакціях Нового Завіту та богослужбових православних текстах є безліч невирішених проблем, які викликають дебати серед православних шведів, коли хтось із них пропонує чергове прочитання. Можливо, колись шведська мова і займе гідне місце як мову нашого богоспівкування. Але поки, повторюся, у нас немає потреби служити шведською. Сергієвський храм відвідують переважно росіяни, які приходять на службу зі шведського світу, слухають і використовують повсякденну шведську мову. І для них дуже важливо в Російській Церкві ковтовати чисту рідну богослужбову мову, щоб вона звучала і в вітварі, і на кліросі. Тоді розум одночасно напружується та відпочиває. А коли ти чуєш і тут повсякденну шведську, це дуже втомлює, оскільки в такому разі завжди доводиться переламувати себе. А в молитві ти, як у розмові з коханою людиною, завжди говориш від серця і найкраще це робиш саме рідною мовою.

Не всі шведи підтримують секспросвіт та гендерні ігри в дитячих садках – але вони бояться заявляти про це

– Російські ЗМІ переповнені новинами про антихристиянські «досягнення» Швеції: статеву освіту, блюзнірство, свободу гріха. Які ваші враження від цієї країни, так ви прожили тут уже три роки?

– Моє перше враження, яке з кожним роком стає все гострішим, – це те, що ми ходимо тут, як по землі Содома та Гоморри. Навіть поряд з нашим храмом існувало кафе з вивіскою, де було недвозначно написано «Кафе "Содом"». Я впевнений у тому, що моє завдання і завдання тих людей, яких Господь вручив мені як паству, вести такий спосіб життя, щоб на цю землю Господь ніколи не вилив Свій гнів, як це вже було в історії. Я вважаю, що будь-яка країна існує виключно завдяки тому, що в ній є благочестиві люди, подібно до біблійного Лота. Точно вони є і серед шведів, адже не все ж таки тут приймають і підтримують те, що впроваджується державою з ясельного віку, – я маю на увазі статеву освіту, гендерні ігри.

Стокгольмський Прайд (Гей-парад). Фото: <http://www.stockholmpride.org/en/Join-Pride/Become-a-Proud-Sponsor/>

Хоча, щоб чинити опір державній системі, що жорстко впроваджує свої експериментальні програми виховання, потрібно мати геройські якості. Деякі батьки, намагаючись чинити опір цій системі, потрапляють у площину системи захисту прав дитини. Тут хочеш – не хочеш, а винним виявиться а priori не держава, а батьки, що ніби випадають із системи координат. Ти сам випасти можеш, а дитині не дамо! Тому багато батьків приховують своє обурення, тримають це в собі, кидаються, шукають вихід, а виходу немає. Це як би такий тоталітаризм: у тебе насправді немає свободи – свободи відмовитись від усього цього.

У Швеції є спеціальні служби, які стежать за життям дітей, починаючи з моменту постановки на патронажний медичний облік вагітної мами. Якщо щось здасться їм сумнівним, вони мають право це перевірити ще раз, попередити і вжити своїх виховних заходів аж до того, що ваш малюк може не повернутися з садка або школи. Він опиниться у чужій сім'ї. Таких випадків і серед наших парафіян у Швеції достатньо, щоби робити серйозні висновки.

Батьки тут просто бояться заявити про своє небажання приводити дитину до дитячого садка, коли у них вихователь – гомосексуаліст або він був чоловіком, а став жінкою: діти звикли до дядечка, а тепер він – тітонька. На наш погляд, у дитини, яка спостерігає подібну потворність, формується відповідне потворне світосприйняття. Чи не звідси, до речі, та маса творів «сучасного мистецтва», якими заповнено стокгольмське метро,

вуличні банери... всі ці шалені скульптури у шкільних двориках, всюдисуща реклама. Якийсь непереборний потяг до потворності, що прищеплюється під виглядом культурних проривів та вищих досягнень цивілізації нарівні з видимістю благополуччя та чистими вулицями.

Сучасне мистецтво у центрі Стокгольма. Фото: <http://www.panoramio.com/photo/6008325>

Не всі батьки готові і можуть рішуче чинити опір цьому щепленню духовної та моральної потворності, тому що на них буде звернений погляд цієї системи як на нелояльних громадян, але при цьому тих, хто отримує зарплату та соціальні пільги від держави. У цьому феномен. Не хочу одного і не можу відмовитись від іншого. Тому людям доводиться шукати якісь способи оминати систему. Головною опорою у цьому може бути лише здорова сім'я.

– Читав нещодавно у шведській газеті про підлітка, який, живучи в глибинці, став носити до школи сукню та просити, щоб її називали жіночим ім'ям. Над ним почали сміятися, вчителька заборонила йому, сказавши, що він хлопчик. Можливо, на периферії у Швеції зберігся консервативний погляд на сімейні стосунки?

- Життя городянина та мешканця села, безумовно, відрізняється. Це позаконфесійне явище. У городянина завжди є багато вільного часу, за винятком людей, змушених працювати на кількох роботах, щоб прогодувати сім'ю. Їм, а також мешканцям глибинки, зайнятим тяжкою працею, ніколи сидіти в інтернеті, ходити в злочні місця, вони добувають свій хліб насущний. Така людина, як правило, далека від думок, бути їй чоловіком чи жінкою.

Тут, у Швеції, немає таких великих господарств, як у Росії або як, скажімо, колгоспи та радгоспи, що існували в Радянському Союзі, тут усі живуть своїми сімейними хутірцями або фермерськими господарствами. Ми сказали вже про нашу шведську парафію в Арбузі. Так ось, вони якраз є таким маленьким хутірцем. Вони мають будинок, трохи землі, город. Самі збудували у себе на ділянці православну каплицю, виявляють ревності за Богом, живуть, чим Бог пошле, потихеньку займаються місіонерською діяльністю. Це люди зовсім інші, не схожі на городян.

Православні шведи у містечку Арбуга. Фото з архіву протоієрея Віталія Бабушина

Зв'язок із землею, своїми предками набагато сильніший у селі, ніж у місті. Тому гей-парад проводять не в селі, а в місті, адже в селі на нього ніхто не вийде: люди орють землю. У місті, навпаки, велика кількість вільного часу. Я дивлюся, з якою завзятістю для підтримки фізичної форми шведи бігають вулицями Стокгольма, і згадую радянські картинки «У здоровому тілі – здоровий дух». І жартую, думаючи про себе: де вони знаходять стільки часу і – головне – здоров'я займатися спортом? Відповідь напрошується сама собою. Якщо в людини цей світ – єдине, що в нього є, то він максимально намагатиметься зберегти його і убезпечити себе від усіх можливих і неможливих проблем. Тому шведи, як правило, не схильні вплутуватися в конфлікти і навіть спілкуються один з одним якимось шаблоном, ніж щиро, по серцю.

Гей-парад проводять у місті, а не в селі – тому що у селі на нього ніхто не вийде

Тут кругом роз'яснювальні та попереджувальні знаки. У Росії як? Якщо є тротуар і ти їдеш на велосипеді велодоріжкою, і дорогу загородила багатодітна сім'я, швидше за все ти не дзвонитимеш у дзвінок, щоб вони розступилися, а просто акуратно об'їдеш людей десь узбіччям. Швед, навпаки, так не зробить (не всякий швед, звісно). Він буде до останнього дзвонити, тому що він їде своєю доріжкою і йому одному *зобов'язані* поступитися, навіть якщо це багатодітна мама, що зазімалася, зі сплячими малюками в колясці. Той самий порядок і на автошляхах. Звичайно, добре, що кожен бачить свою смугу та орієнтується на знаки, але при цьому складається враження, що людина існує для знаків, а не навпаки.

Стокгольм. Фото: <http://www.stockholm.se/TrafikStadsplanering/Trafik-och-resor-/Cykla-och-ga/>

Я часто був свідком того, як при поломці автомобіля на дорозі швед зупиняється на тій смузі, на яку йому вказує знак, навіть якщо через це виникне затор, – йому буде абсолютно байдуже, хто їде слідом. Тому що смугу перетинати не можна. Єдине, що може його протверезити, – це сирена поліції чи «швидкої допомоги». Ось тоді він може проїхати трішки вперед.

– Нагадує мені картину, яку я бачив на півночі Швеції: недільний ранок, дощ, швед стоїть на драбинах і фарбує свій абсолютно не вицвілий будинок. Швидше за все, у нього це завдання записане у щоденнику.

– Так. Все вірно. Шведи дуже дисципліновані і не люблять змін у розкладі. Тому становлять його надовго наперед. До цього мені довелося також звикати. І ще я все більше переконуюсь у думці, що шведи існують у рамках закону, придуманого як захист від спілкування. Якщо у нас, наприклад, на касі в будь-якому російському магазині тобі продавець замість того, щоб привітатись, різко чи навіть грубувато скаже: «Пакет братимеш?», між вами виникають стосунки. Хороші чи погані – це інше питання. Ти можеш сказати «так», можеш пирхнути, можеш усміхнутися і сказати: «Звичайно, давайте». У Швеції ніхто так не питає, тим більше у різкій формі; тут тобі обов'язково мирно красиво посміхнуться, і ти спокійно розплатишся картою. Ніяких проблем!

На касі у шведському магазині. Фото: ICA: www.ica.se/butiker/kvantum/malmo/ica-kvantum-malmborgs-mobilia-2765/butiken/avdelningar/kassa/

Словом "Hej!" («Привіт!»), Яким тебе завжди вітає менеджер, він ніби ставить між вами якийсь бар'єр. Я говорю тобі "Hej!", і це означає, що я не хочу, щоб твої проблеми входили в моє життя. У мене можуть бути свої проблеми, але я не хочу їх тобі відкривати, тому що ти відкриєш свої у відповідь, а мені це точно не потрібно.

А коли в Росії мені кажуть: "Пакет братимеш?", я відчуваю, що касиру або все набридло, або його день не задався. І, можливо, знати, з його боку це звернення до мене як християнина, щоб я хоч німого згладив його повсякденну рутину за касою і сказав у відповідь щось хороше, а не грубе. Хоча б усміхнувся. Чи не шаблонно.

Тут люди перестають спілкуватися, всі замкнуті шаблонами, правилами

У нас у Росії люди завжди спілкуються, а у Швеції вони перестають спілкуватися, тут усі замкнуті шаблонами, правилами. І якщо шаблон шведу не дозволяє зробити крок уперед, тому що там намальована обмежувальна лінія, навіть якщо він, зробивши крок, нікому не створить жодної перешкоди, а навпаки, уможливить іншим людям поїхати або пройти, він цього ніколи не зробить, поки не зазвучить гучна сирена, що загрожує йому великими проблемами. Поки люди стоять за його спиною, терзаючись очікуваннями, він нізащо не думатиме про них, напружуватиметься, що хтось може кудись спізнюватися і що у когось можуть бути серйозніші проблеми, ніж у нього.

Батько Віталій Бабушин. Фото автора

Чому це так? Не знаю точно, адже я тут лише п'ятий рік. Можливо, цього терміну замало об'єктивних спостережень. Але я приходжу до висновку, що винна саме шведська система життєвих координат, в якій послух закону вищий за людські почуття. Система, яка проголошує твоє персональне благо, особисте благополуччя абсолютною цінністю, для досягнення якого можна не думати про інших, можна змінювати будь-які норми, традиції, бути вільним від моральності та Божої правди, проголошувати гріх нормою, а голос совісті зводити до консультації психолога, який обов'язково відкоригує спеціальні препарати, що допомагають не вибиватися із системи та дихати завжди чистим повітрям, гуляти спеціально прокладеними екологічними доріжками та милуватися цікавими людьми на парадах радості з прапорцями кольору веселки.

З протоієреєм Віталієм Бабушиним
розмовляв Аркадій Рябиченко

21 квітня 2015 р.